

Aatsitassat ingerlatallu taassumunnga tunngasut pillugit Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut (Aatsitassanut inatsit)
(Inuussutissarsiornermut Aatsitassanullu Naalakkersuisoq)

Saqqummiussissut

Siullermeerneqarnera

Naalakkersuisut sinnerlugit matumuuna aatsitassat ingerlatallu taassumunnga tunngasut pillugit Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut saqqummiutissavara.

Siunnersuut Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsisip 2009-mi juunip 21-ani atuutilernerata kingorna, Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuutini naalagaaffimmit suliassaqarfinnik tigusinissamut tunngassuteqartuni siullersaavoq. Siunnersuutip akuerineqarneratigut aatsitassat ingerlatallu taassumunnga tunngasut aamma imartani uuliasiornermik ingerlatani sullivinnik isumannaallisaanerup akisussaaffiginerisa tiguneqarnissaannik ataatsimiinnermi matumani Inatsisartut aalajangiinerat malitseqartinneqassaaq.

Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsisip atuutilernerani aatsitassarsiornikkut siunissami isertitassaalerumaartussat immikkut pingaartillugit Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni aningaasatigut ataqatigiinneq pillugu aaqqissuussinermik nutaamik aalajangersaasoqarpoq. Aaqqissuussineq nutaaq isumaqarpoq:

- Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornikkut isertitat tamarmik Namminersorlutik Oqartussanut tutsinneqartassasut, tassani ilaallutik piginnaatitsissutinit, akileraartitsinikkut, kalaallit taamatullu danskit oqartussaasuisa piginneqataassutaannit isertitat.
- Namminersorlutik Oqartussat aatsitassarsiornermik ingerlatanik isertitanik pissarsisalissappata, ukiumut 75 mio. kr-t siulliit qaangerneqarpata, isertitat taakqua affaasa annertoqqataannik naalagaaffiup tapiissutai annikillineqartassapput.
- Naalagaaffiup tapiissutai nul koruuninngorpata danskit naalakkersuisuisa aammalu Naalakkersuisut akornanni Kalaallit Nunaata Danmarkillu aningaasatigut aaqqiivigeqatigiinnissaat pillugu isumaqatiginninniarnit aallartinneqassapput.

Taamaattumik aatsitassat pillugit suliassaqarfik qitiulluinnarpoq namminersornermut aammalu suliassaqarfiup tiguneqarneratigut namminersornerup tigussaasumik immersorneqarsinnaalernissaanut toqqammaviusaaq.

Siunnersuut Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsimmut aammalu malittarisanut Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni isumaqatigiissutigineqartunut, namminersornerlu pillugu isumalioqatigiissitap isumaliutissiisutaani eqqaaneqartunut naapertuuttumik ilusilersorneqarpoq. Namminersorneq pillugu inatsimmi aatsitassanut inatsit nutaaq qanoq suliarisinnaaneripput, minnerunngitsumillu aatsitassanut suliassaqarfiimmut akisussaaffiup tigoreernerata kingorna aaqqissuussaannikkut ilusilersussaneripput aqussanerippullu, arlalippassuartigut pisussaaffiliisunik aalajangersaasoqarpoq.

Aatsitassanut inatsisissatut siunnersuutip matuma ilusilersorneqarnera taamaattumik Naalakkersuisut aamma danskit oqartussaasuisa akornanni peqqissaartumik isumaqatiginninniutigineqarpoq.

Isumaqatiginninniarnert taakkua pingartumik Statsministeriamit aamma Klima- og Energiministeriamit peqataaffigineqarput. Imartani uuliasiorfinni sullivinnik isumannaallisaaneq suliaasaqarfimmut ilaammat taassuma iluani aalajangersagassat pineqarneranni Beskæftigelsesministeria immikkut oqaloqatigineqartarsimavoq.

Taamaattumik siunnersuutip matuma ilusilersorneqarnera isumaqatiginninniarnert taakkua immikkoortuni pingaaruteqartuni arlalinni, illuatungeriit tamarmik namminersornermut isumaqatigiisummik, namminersornermut inatsimmi aalajangersarneqarnera malillugu, naammassinnissinnaanissaat qulakkeerniarlugu ingerlanneqartut inernerattut isigineqassaaq.

Tassani ilaatigut pineqarput siunnersuummi aalajangersakkat, aningaasangortitsisarnermut niuerneramilu atugassarititaasussanut piunasaqaatinut pisinnaatitsissummik pigisaqartumut piunasaqaatigineqartussanut tunngassuteqartut aammalu aatsitassanut inatsimmut atuuttumut, Kalaallit Nunaanni Namminersornerup eqqunneqarneranut atatillugu pissutsinut assigiinngitsunut tunngatillugu inatsisikkut 2009-mi allannguuteqartinneqarneranut naapertuuttut.

Aammattaaq namminersornermut inatsisip atuutilernerata kingunerisaanik siunnersuummi aatsitassanut suliaasaqarfimmik maannamut aqqisuussineq ingerlateqqinneqarpoq, tassani aatsitassanut oqartussaasut aatsitassanut suliaasaqarfimmi oqartussaasut suliaqarnissaq ataatsimoortumik tamakkiisumik isumagisarissallugu. Taamatut aqqissuussinermi aningaasartuutit taamatullu akitsuutinit taamaaqataannillu isertitat, namminersornermut aqqissuussinermi isertitat nassuiarneqarnerannut naapertuuttumik nakkutigineqarsinnaasumik suussusersineqarsinnaallutillu naatsorsorneqarsinnaanissaat aamma qulakkeerneqassaaq.

Siunnersuummi immikkoortut pingaarnerit tassaapput:

Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsimmi aammalu namminersornermut inatsimmi nassuiaatinut naapertuuttumik Namminersorlutik Oqartussat aatsitassanik Kalaallit Nunaanni nunap iluaniittunik pigisaqarnissamut paaanissamullu piginnittussaataaneq akisussaaffigilissavaat.

Siunnersuummi aatsitassanut tunngasunik ingerlatsinissamut killissarititaasut aalajangersarneqarput. Maleruagassiornissaq siunnersuutigineqartoq isumaqarpoq ingerlatat inatsimmi pineqartunut ilaasut inatsimmi maleruagassat malillugit Naalakkersuisut akuersissuteqarnerat naapertorlugu taamaallaat pisinnaasut. Taamaattumik Naalakkersuisut danskillu naalakkersuisuisa ataatsimoorussamik aalajangiisinnaatitaanerit atorunnaarsinneqassaaq, taamatullu aamma Kalaallit Nunaanni aatsitassat pillugit Siunnersuisooqatigiinnik aqqissuussisimaneq siunnersuut naapertorlugu atorunnaarsinneqassalluni.

Siunnersuummi pingaarnertut siunertarineqarpoq Kalaallit Nunaanni aatsitassanik paaaneq ingerlatallu taassumunnga tunngasut naapertuuttumik ingerlanneqartassasut. Taamaattumik siunnersuummi pineqartunut aamma suliaqarnerit aatsitassanik paaanermut atalluinnartut ilaapput, soorlu pilersuinermit aqqusersuutini ikkussuineq ingerlatsinerlu, suliat nukissiuuteqarnermut tunngasut aammalu nunamik atuneq assersuutigalugu naturgassimut toqqorsiviornermut. Taamaalluni aamma siunnersuummi paaanerup aammalu aatsitassarsiornermik suliaqarnerni inatsimmi pineqartunut ilaasuni atugassatut erngup anorillu nukinganit innaallagissiornermut atuinissamut maleruagassiornerup naapertuuttumik

ingerlanneqarnissaa qularnaarneqassaaq.

Siunnersuummi aatsitassanik piiiaanikkut nunamillu atuinikkut inuiaqatigiit aningaasatigut isertitanik naammaginatsumik iluanaarutisinissaat qulakkeerniarneqartut ilagaat.

Kiisalu siunnersuummi qulakkeerneqassaaq, isumannaallisaaneq, peqqinnissaq, avatangiisit, pisuussutinik atorluaaneq aammalu piujuartussamik inuiaqatigiinnut iluaquteqartitsinissaq eqqarsaatigalugit suliaqarnerit pineqartunut ilaasut ingerlanneqartassasut.

Avatangiisinik, aamma pinngortitaq silallu pissusaa eqqarsaatigalugit, sunniisinnaasunik suliaqarnerit akuersissutinik tunniussisoqarsinnaanissaa sioqqullugu avatangiisinut pinngortitamullu sunniutaasussanik nalilersuinernik ingerlatsinissamut piumasaqaatit pillugit aalajangersakkat siunnersuummi ilaapput. Suliassaqaarfimmi tassani, aatsitassarsiorfissani tamavinni arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsumik ilisimatuussutsikkut avatangiisinik pinngortitamillu nalilersuisarnerup ingerlaannarnissaa Danmarkip Avatangiisinut misissuisarfiata DMU-p isumannaassavaa. Namminersornermut inatsimmi ilaavoq, aatsitassanut suliaassaqaarfimmut akisussaaffiup tiguneqarnerani suliassat taakkua ingerlaannarnissaat pillugu DMU-mut ukiuni tallimani atuuttussamik isumaqatigiissusiussasugut. Naalakkersuisut isumaqarput suliaassaqaarfimmi tassani ilisimatuussutsikkut piginnaasat pisariaqartut Pinngortitaleriffimmut nuutinissaannut ukiut tallimat taakkua ingerlanerini pissasoq.

Aamma namminersornermut inatsit naapertorlugu, suliaassaqaarfimmi nunap sananeqaataanut tunngatillugu sulianut ilisimasaqarnissaaq pisariaqartoq qularnaarsinnaajumallugu GEUS-imut ukiunut tallimanut atuuttussamik isumaqatigiissusiortoqartussaavoq.

Suliaqarnerit aatsitassanut inatsimmi pineqartunut ilaasut pilersaarusiorderat ingerlanneqarnerallu, suliaqarnerit nunami namminerimi najukkamilu inuiaqatigiinnut kalaallinut sunniutigisinnaasaannik nalilersuinernik aamma aallaaveqartarnissaannik qularnaarinissamut, piujuartussamik inuiaqatigiinnut iluaqutaasinnaanerannik nalilersuineq pillugu siunnersuummi maleruagassiat tapertaassapput. Assersuutigalugu ingerlatat inuiaqatigiinnut suliffissaqartitsinikkut inunnillu isumaginninnikkut sunniuteqarsinnaaneratt aammalu ajoqutaasumik sunniinerit annertuut pinngitsoortinniarlugit akiorniarlugilluunniit iliuuserineqarsinnaasut iliuuserineqartariaqartullu nalilersuiffigineqartariaqarput.

Siunnersuummi Kalaallit Nunaanni innuttaasut akuersissummik peqanngikkaluarlutik aatsitassanik katersisinnaaneratt piiasinnaanerallu ingerlateqqinneqarpoq erseqqissarneqarlunilu. Aatsitassanut inatsisip atuuttup paarlattuanik katersineq piianerlu siunnersuut malillugu sanalunnermut atugassanut annikinnernut naleqannginnerusunullu aammalu ingerlatanut aningaasarsiutigineqartussaannngitsunut killilerneqanngilaq. Siunnersuut malillugu aatsitassanik sunilluunniit aningaasarsiutigalugu suliareqqiinissat tuniniaanissarlu siunertaralugu katersisoqarsinnaavoq piiasoqarsinnaallunilu. Taamaattorli aatsitassat akuersissummik peqanngikkaluarluni Kalaallit Nunaanni innuttaasup katersorsinnaasaasa piiarsinnaasaasalu annertussusissaat aningaasatigut killissalerneqarpoq. Aatsitassat akuersissummik sugaluartaumilluunniit peqanngikkaluarluni piiarneqarsinnaasut nalingat ukiumut 100.000 koruuninik annertussusilerneqarpoq.

Nunaqavissut aatsitassanik ukiumut 100.000 koruunit sinnerlugit nalilinnik katersinissamik tuniniaanissamillu kissaateqarunik annikitsuinnarmik aatsitassarsiorfissamut akuersissummik qinnuteqarnermikkut taamaaliorinnaapput, tassanimi teknikkikkut aningaasatigullu piginnaasaqarnissamut piumasaqaatit annikitsuinnaammata. Taamaattorli ingerlatat taamaattut isumannaallisaanikkut avatangiisitigullu illersorneqarsinnaasumik ingerlanneqassasut suli piumasaqaataavoq.

Oqartussaasutut ataatsimoortumik tamakkiisumillu suliarinnittarneq pillugu siunnersuummi aalajangersakkani, aatsitassanut suliaasaqarfimmi ilisimasat misilittakkallu piorsarneqarsimasut ataatsimoortillugit pigiinnarneqarnissaat aammalu aatsitassanut suliaasaqarfiup iluani danskit ilisimatusarfiinit ilisimasanik nuussineq ilutigalugu annertusarneqarnissaat qularnaarneqassaaq.

Naalackersuisut naliliinerat malillugu aatsitassanut suliaasaqarfimmi oqartussaasutut suliarinnittarnerup ataatsimoortinneqarneratigut tamakkiisumillu ingerlanneqartarneratigut allaffissorluni suliaqarnerup ingerlatsivimmit isumagineqarnissaa ataqatigiissaarnissaalu ajornannginnerulissaaq, kiisalu Namminersorlutik Oqartussat allaffissornermik suliaqarneranni marloqiusamik sulisarneq annikillisinneqassaaq paasiuminarnerulissallunilu.

Aammattaaq siunnersuut Kalaallit Nunaanni aatsitassanik inatsisip atorunnaarsinneqarnissaanut aalajangersakkanik, imartani uuliasiornermut atatillugu sullivimmi isumannaallisaanikkut maleruagassanik kiisalu nunap nunavittaa pillugu inatsimmi iluarsiiisutaasumik allannguutissanik imaqarpoq.

Inatsisissatut siunnersuut taassumalu nassuiaatitai innersuussutigalugit, matumuuna inassutigissavara siunnersuut Inatsisartunit akuersaartumik suliarineqassasoq.